

Ludowe obrzędy przywoływania wiosny !

Ludowe obrzędy przywoływania wiosny odbywały się w czasie Wielkiego Postu niezależnie od wszelkich praktyk kościelnych. W czwartą niedzielę wielkopostną praktykowano obyczaj unicestwiania kukły zwanej Marzanną, Moreną, Marzoniokiem, a nawet Śmiercią, czy Śmiercichą.

Marzanna była uosobieniem wszelkiego zła kojarzonego z zimą, zatem jej podpalenie i zatopienie oznaczało pokonanie zimy, towarzyszących jej chorób i utrapień. Lecz istotą obrzędu było nie tylko niszczenie zimy, ale także przywołanie wiosny i doprowadzenie do jak najszybszej zmiany pór roku.

Podstawę obrzędowej kukły stanowił pęk słomy, który owijano białym płótnem i gałgankami. Niekiedy Marzanna otrzymywała strój druhny – białą odświętną koszulę, gorsecik, spódnicę, fartuszek i wianek na głowę. Kukłę w uroczystym orszaku obnoszono przez wieś od domu do domu, wierząc, że w ten sposób zbierze wszelkie nieszczęścia i zmartwienia. Dodatkowo, przy każdej napotkanej kałuży zatrzymywano się i zanurzano głowę Marzanny w wodzie, by ją napoić. Dopiero o zmroku, gdy pochód dobiegał końca, a wszystkie gospodarstwa zostały już odwiedzone, wynoszono kukłę poza granice wsi, do rzeki, gdzie następowało jej podpalenie i zatopienie. Rytuał ten był wstępem do innego obrzędu – obchodzenia wsi z Nowym Łatkiem, czyli gaikiem. Oto następnego dnia po spaleniu Marzanny uroczyście wnoszono do wsi symbol wiosny – dużą, sosnową gałąź udekorowaną wstążkami, wydmuszkami jaj i innymi barwnymi ozdobami. Pojawienie się Nowego Łatka było dla wszystkich sygnałem, iż tegoroczna zima ustąpiła miejsca wiosnie. Zwyczaj topienia Marzanny i uroczystego wniesienia na teren wsi gałęzi symbolizującej wiosnę wzbudzał wiele emocji, radości i był doskonałą okazją do integracji dzieci i młodzieży. Wprawdzie dziś traktujemy go nieco mniej poważnie, jednak nadal jest podstawową dziecięcą zabawą praktykowaną pierwszego dnia kalendarzowej wiosny. I choć wiele zależy obecnie od naszej pomysłowości, fantazji i kreatywności, to główne zasady wypędzenia Marzanny pozostają niezmiennie. Podobnie zresztą jak nadrzędny cel tego rytuału – pożegnanie zimy i powitanie wiosny. Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu zachęca dzieci i młodzież do wspólnego świętowania zmiany pór roku w dniu 20 marca. Przygotowaliśmy na ten wyjątkowy dzień wiele atrakcji w ramach imprezy „Powitanie wiosny w skansenie”. Zabawie towarzyszy konkurs na „Najciekawszą Marzannę”, którego celem jest wykonanie Marzanny – kukły będącej personifikacją zimy. Zgodnie z regulaminem konkursu prace powinny nawiązywać do zmiany pór roku – odejścia zimy i nadejścia wiosny oraz uosabiać nieszczęścia, choroby, czy też zmartwienia nękające ludzi w okresie zimowym. Elementy ozdobne mogą odnosić się do czasów współczesnych i symbolizować chociażby złe oceny otrzymywane przez uczniów w okresie zimowym. Poszczególne części kukły muszą być odpowiednio połączone w celu uniknięcia rozpadu pracy podczas parady Marzann. Prace wykonane zbiorowo (grupa min. 3 osób) należy dostarczyć na teren skansenu w dniu imprezy „Powitanie wiosny w skansenie” – 20 marca 2015 r., po wcześniejszym zgłoszeniu uczestnictwa. Na wykonawców najciekawszych Marzann czekają nagrody. A prezentacja wszystkich Marzann zgłoszonych do konkursu odbędzie się podczas wspomnianej imprezy. Następnie orszak wiosenny uda się nad rzekę, gdzie zgodnie z tradycją

Marzanna zostanie spalona i utopiona. Lecz to jeszcze nie koniec atrakcji. W salach dydaktycznych zaplanowano projekcje prezentacji multimedialnej „Zwyczajy i obrzędy wiosenne na Mazowszu”, przybliżającej bogatą symbolikę Świąt Wielkanocnych. Ponadto uczestnicy imprezy zwiedzą dwór, galerię rzeźby i powozownię oraz zabytkowe obiekty na terenie skansenu. Podczas przejażdżki wozem konnym będzie można podziwiać budzącą się do życia przyrodę. Zwieńczeniem pobytu w skansenie będzie ognisko i wspólne pieczenie kiełbasek. (Kiełbaski należy dostarczyć we własnym zakresie lub zamówić telefonicznie w skansenowskiej karczmie kilka dni wcześniej. Kontakt: 603 063 545). Koszt udziału w imprezie wynosi zaledwie 11 zł od osoby. Rezerwacji prosimy dokonywać z co najmniej 3 – dniowym wyprzedzeniem telefonicznie (nr tel. 24 275 28 83 wew. 36 lub 37) lub mailowo (rezerwacje@mwmskansen.pl). Zapraszamy do wspólnego powitania wiosny w skansenie!

PROGRAM „POWITANIE WIOSNY W SKANSENIE” obejmuje:

- wstęp na teren skansenu
- konkurs na najciekawszą Marzannę (konkurencja grupowa)– parada Marzann
- przybliżenie obrzędowości okresu wiosennego
- topienie Marzanny w rzece jako symboliczne “wypędzenie” zimy
- ogłoszenie wyników konkursu, wręczenie nagród
- zwiedzanie z przewodnikiem ekspozycji prezentowanej w 10 chałupach chłopskich z przełomu XIX i XX wieku oraz ekspozycji stałych prezentowanych w galerii rzeźby, powozowni oraz dworze
- projekcja prezentacji multimedialnej pt.“Zwyczajy i obrzędy wiosenne na Mazowszu”
- przejazd wozem po terenie ekspozycji muzealnej
- ognisko, pieczenie kiełbasek. (Kiełbaski można dostarczyć we własnym zakresie lub zamówić telefonicznie w skansenowskiej karczmie na kilka dni przed imprezą. Kontakt: 603 063 545)

Koszt udziału w imprezie – 11 zł/osoba

Warunkiem udziału w imprezie jest wykonanie kukły Marzanny i zgłoszenie jej do konkursu w dniu 20.03.2015 r.

Agnieszka Jezierska – Chalicka
Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu

Galeria wiadomości